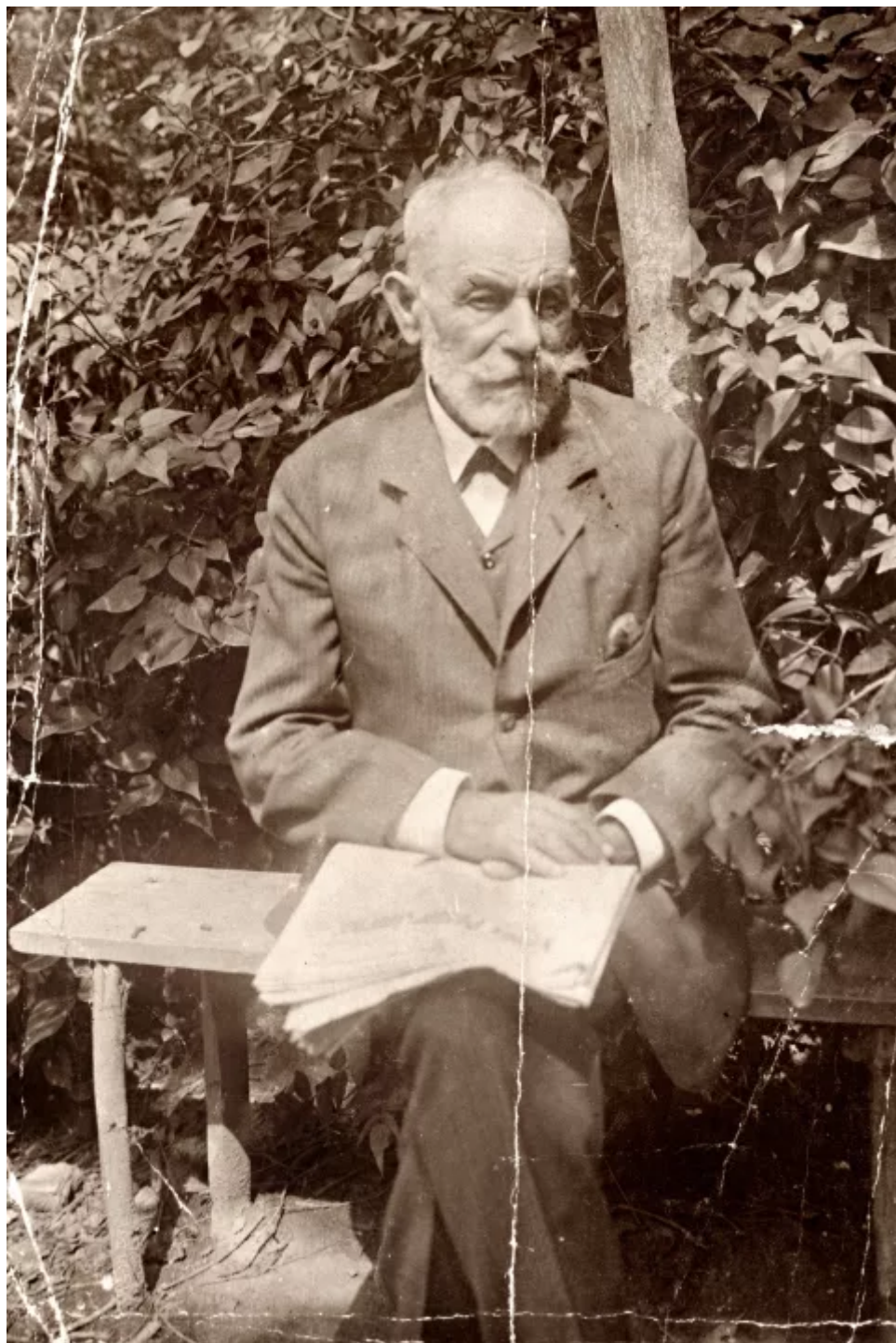

Fischer Ármin

Ez a nagyapám [Fischer Ármin] -- idősen, betegen.

Nagyapám a német születési bizonyítványában -- amit én még láttam -- Hermann Fischerként van bejegyezve, 1836-ban született a Felvidéken, Ógyallán. A szüleit még a szabadságharc idején vesztette el, nem tudom, milyen körülmények között. Miután magára maradt, autodidakta módon művelődött. Az írása tökéletes volt, úgynevezett szépírás, de nemcsak szép volt, hanem -- mivel különös gondot fordított a magyar helyesírása tökéletesítésére -- hibátlan is.

Nagyon érdekes volt látnom nagypapa 1868-ból származó obsitos levelét, amelyben az állt, hogy Bosznia okkupációjában zászlóvivő őrmester volt [Bosznia okkupációja 1878-ban volt. -- A szerk.]. Leszerelése után gazdatiszt lett előbb Pusztatenyőn, majd Csókán (ez a mai Szerbia területén van), a később Horthyt támogató zsidó Lederer báró uradalmában. Gondolom, elég jól kereshetett, hiszen sok gyereket kellett nevelniük. Ledererék uradalma hatalmas volt, Pusztatenyőn is volt birtokuk. Tudomásom szerint mintegy háromezer holdjuk volt a Délvidéken.

Anyám mesélte, hogy nagyapám főként a liszt magtárat kezelte. A csókai intéző a zsidó Tábori úr volt, a Tábori család legidősebb férfi tagja, akinek a gyermekei írók voltak. Tábori Piroska például az "Új Idők"-be írt vagy a "Magyar Lányok" szerkesztője volt [Az író, újságíró Tábori Róbert, Piroska édesapja volt az "Új Idők" helyettes szerkesztője 1895-től, és második felesége, az ifjúsági író Tutsek Anna volt a "Magyar Lányok" c. képes hetilap szerkesztője. -- A szerk.]. A ma Amerikában élő György, George Tabori is ennek a családnak a tagja. A nagypapa és az intéző meg a két család jó barátságban voltak.

Nagyapám és nagyanyám valahol Pesten vagy környékén találkozhattak. Csodaszép fiatal nő volt ekkortájt Schwartz Katalin, valamivel fiatalabb nagyapámnál [Schwartz Katalin húsz évvel volt fiatalabb Fischer Árminnál. -- A szerk.]. A nagymamám családja lehet, hogy Pesten élt. Hogy a nagypapám éppen hogy került Pestre, mit csinált ott, nem tudom. Az obsitos levelét ott kapta meg. És Pesten házasodtak össze, egy darabig ott is éltek. Utána költöztek Pusztatenyőre, onnan Csókára. Feltételezem, hogy nagy házban éltek, ahol sok gyerek elfért. Hogy milyen bútorok voltak, nem tudom, nem maradt róluk fénykép, sem másfajta ábrázolás.

A nagymamát és a nagypapát nagyon izgatta a politika. Soha nem veszekedtek, de a magyar politikán mindig vitatkoztak -- nagymama ugyanis Kossuth-párti, a nagypapa pedig Deák-, illetve Habsburg-párti volt. Azt vallotta, hogy csak akkor volt Magyarországon jólét, amikor az a Habsburg Birodalom tagja volt.

Nagyapám asztmás volt. Betegsége kialakulása éppen a liszt következménye volt. Asztmatikus roham vitte el, az 1900-as évek elején, vagyis nagyapám hetvenes éveinek az elején. Csókán halt meg, és mivel ott nem volt zsidó közösség, sem zsidó templom, sem zsidó temető, a csókai katolikus temetőben van a sírja, egészen hátul.